

Kaavin kunta
Vanhustyö

Perusturvaltk. 14.12.2016, liite 15
Kunnanhallitus 16.1.2017, liite n:o 1
Valtuusto 24.1.2017, liite n:o 1

KAAVIN KUNNAN VANHUSTYÖN STRATEGIA

2017-2020

Sisältö

1	JOHDANTO	3
2	TAUSTALLA OLEVAT VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET	3
3	KAAVIN KUNNAN VÄESTÖNKEHITYS	5
4	IKÄIHMISTEN ELINYMPÄRISTÖ	7
5	IKÄIHMISTEN NYKYISET PALVELUT KAAVIN KUNNASSA	7
5.1	Palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi	8
5.2	EHKOT	9
5.3	Päivätoiminta	9
5.4	Tukipalvelut	9
5.5	Omaishoidon tuki	10
5.6	Kotihoito	10
5.7	Palveluseteli	11
5.8	Palveluasuminen	11
5.9	Tehostettu palveluasuminen ja muistiyksikkö	11
5.10	Perhehoito	11
5.11	Terveydenhuollon palvelut	12
5.12	Yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat	13
5.13	Muut yhteiskunnan palvelut	13
5.14	Muut kunnan palvelut ikäihmisille	14
6	HENKILÖSTÖ JA TALOUS	15
6.1	Henkilöstön saatavuus ja työhyvinvointi	15
6.2	Talous	16
7	KAAVIN KUNNAN VANHUSTYÖN STRATEGIA VUOTEEN 2020	16
8	VANHUSTYÖN STRATEGIAN TOIMEENPANO, SEURANTA JA ARVIOINTI	18
	Lähteet	19

1 JOHDANTO

Jokaisessa kunnassa tulee olla ajantasainen, kunnan poliittisen johdon vahvistama vanhustyön strategia, joka turvaa ikääntyneiden sosiaaliset oikeudet. Vanhustyön strategia on osa kuntastrategiaa. Strategialla tarkoitetaan suunnitelmaa, jolla pyritään saavuttamaan tavoiteltu päämäärä. Strategia on näkemys siitä, miten toimintaa tulee kehittää tulevaisuudessa. Se merkitsee linjan ja painopisteen valintaa, asettumista tietyn kehittämismallin taakse.

Vanhuspalveluja tuottavat perusturvalautakunta, kunta, sairaanhoitopiiri, yksityiset palveluntuottajat ja järjestöt. Väestön ikääntyminen vaikuttaa kaikkiin kunnan toimialojen palveluihin ja sen vuoksi ikäihmisten määrän lisääntyminen on otettava huomioon myös ympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja muiden kunnallisten palvelujen järjestämisessä. Väestön ikääntymisessä on kysymys myös eri ikäryhmien suhteellisen koon muutoksesta. Strategialla on varsin painavat ominaisuudet; se on vanhustyön johtamisen keskeinen työväline.

Vanhustyön strategiassa kuvataan ikäihmisille suunnattujen palvelujen nykytila ja kehittämistavoitteet sekä konkreettiset toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi vuosille 2017-2020. Kaavin kunnan vanhustyön strategiaa ohjaavat valtakunnalliset linjaukset, jo valmistuneet vanhuspoliittiset ohjelmat ja muut selvitykset.

2 TAUSTALLA OLEVAT VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET

Kansallisten suositusten ja ohjelmien vanhustenhuollon *ensisijainen tavoite on ikääntyvien kotona asumisen tukeminen, johon päästään edistämällä kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä, itsenäistä suoriutumista, vastuun ottoa omasta terveydestä ja hyvinvoinnista sekä luomalla integroidut palveluprosessit ja rakenteet*. Henkilöstön osaamisen, osallisuuden ja johtamisen vahvistamisella sekä kustannuskehityksen hillitsemisellä on myös tärkeä osa palvelujen tuottamisessa.

Lainsäädäntö

Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen mukaan lukien oikeus yhdenvertaisuuteen ja välttämättömään huolenpitoon. Ihmisarvoinen vanhuus edellyttää tietoisia arvovalintoja, jotka konkretisoidaan toimintasuunnitelmissa ja talousarvioissa palveluiden määrällisiksi ja laadullisiksi tavoitteiksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä on uudistettu. Uudistuksilla tavoitellaan mm. vahvempaa asiakaslähtöisyyttä, osallisuutta, valinnanvapautta ja suurempia rakenteita. Uusi terveydenhuoltolaki (1326/2010) tuli voimaan 1.5.2011. Vanhusten ja vammaisten oikeutta valita kotikuntansa parannettiin vuoden 2011 alusta kotikuntalain (1377/2010) ja sosiaalihuoltolain (1378/2010) muutoksella. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (989/2012) (eli ns. vanhuspalvelulaki) tuli voimaan 1.7.2013.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksilla on jatkossa merkittäviä vaikutuksia ikäihmisten palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen, ja ne voivat muuttaa Kaavin kunnan vanhustyön strategiaa oleellisesti.

Suosituks

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja Suomen kuntaliitto antoivat vuonna 2013 **Ikäihmisten palveluiden laatusuosituksen**. Laatusuosituksen mukaan kunnilla tulee olla valtuuston hyväksymä ikääntymispoliittinen strategia, jonka toimeenpano on kytketty kunnan talousarvio- ja toimintasuunnitelmaan.

Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat:

- osallisuus ja toimijuus
- asuminen ja elinympäristö
- mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaaminen
- oikea palvelu oikeaan aikaan
- palvelujen rakenne
- hoidon ja huolenpidon turvaajat
- johtaminen

Laatusuosituksessa asetettiin valtakunnalliseksi tavoitteeksi vuoteen 2017 mennessä, että 75-vuotta täyttäneistä henkilöistä:

- 91–92 % asuu kotona itsenäisesti tai kattavan palvelutarpeen arvioinnin perusteella myönnettyjen tarkoituksenmukaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvin
- kotona asuvista 13-14 % saa säännöllistä kotihoitoa
- kotona asuvista 6-7 % hoidetaan omaishoidon tuella
- 6-7 % on tehostetun palveluasumisen piirissä
- 2-3 % on pitkäaikaisessa laitoshoidossa

STM antoi vuonna 2011 **Hoitoa ja huolenpitoa ympärivuorokauden ikähoivatyö-ryhmän muistion**, jossa ehdotettiin ympärivuorokautisen hoidon rakenteiden muuttamista vuoteen 2015 niin, että nykyisestä kolmella portaalla (tehostettu palveluasuminen, vanhainkodit, terveyskeskussairaaloiden osastot) tuotettavasta ympärivuorokautisen hoidon järjestelmästä siirrytään kohti yksiportaista ympärivuorokautisen hoidon järjestelmää. Ehdotus korostaa iäkkään ihmisen oikeutta kotiin kodikkaassa asuin- ja hoitoympäristössä ja arkeen silloinkin, kun hänen toimintakykynsä ja terveydentilansa edellyttää hoitoa ja huolenpitoa ympäri vuorokauden.

Valvonta

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta siirtyi vuoden 2010 alussa Valviralle (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto) ja aluehallintovirastoille (AVI). Valvontaviranomaiset ovat tehneet yhteisen **Vanhusten ympärivuorokautisten palvelujen valvontasuunnitelman toimeenpano-ohjelman vuodelle 2010**. Sen pohjalta tehtiin kaikkiin Suomen ympärivuorokautisen hoivan yksiköihin kysely, jonka tulokset julkaistiin Valviran raportissa **Vanhusten ympärivuorokautisen palvelujen valvonta**. THL jatkaa nyt vanhuspalvelulain (980/2012) seuranta osana STM:n Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa -kärkihanketta. Seurantaan kuuluu kysely kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköille. Kysely suoritetaan marraskuussa 2016.

Palvelujen kehittämistä ohjaavat eettiset periaatteet

Keskeinen perusarvo on ihmisarvon kunnioittaminen. Jokaiselle ikäihmiselle on turvattava oikeus arvokkaaseen vanhuuteen ja hyvään kohteluun. Ihmisarvoisen elämän turvaavia eettisiä periaatteita ovat:

Itsemääräämisoikeus:

- tuetaan ikäihmisiä osallistumaan heitä itseään koskeviin asioihin ja päätöksentekoon
- vahvistetaan ikäihmisten voimavaroja, jotta he pystyvät oman mielipiteensä ilmaisuun.

Oikeudenmukaisuus:

- palvelutarpeet arvioidaan ja palvelut myönnetään yhtenäisillä myöntämisperusteilla
- palvelut turvataan mahdollisimman tasapuolisesti suhteessa arvioituun palvelutarpeeseen
- palveluiden piirissä oleville ikäihmisille tehdään palvelu- ja hoitosuunnitelma, joita päivitetään toimintakyvyn muuttuessa ja suunniteltuina ajankohtina

Osallisuus

- ikäihmiset ovat arvokkaita yhteisönsä jäseniä ja heidät otetaan mukaan oman hoitonsa suunnitteluun ja arviointiin heidän voimavarojensa mukaan
- tuetaan omatoimisuuteen, hoidossa toteutetaan toimintakykyä ylläpitävää ja kuntoutumista tukevaa työtä
- omaiset/läheiset otetaan mukaan ikäihmisten hoidon suunnitteluun, hoidon toteutukseen ja sosiaaliseen toimintaan.

Yksilöllisyys

- yksilöllisiä toiveita kunnioitetaan ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan
- palvelu- ja hoitosuunnitelmassa suunnitellaan hoito yksilöllisesti ja se myös toteutetaan ja arvioidaan ikäihmisten omista lähtökohdista käsin
- ikäihmisten erilaisuus hyväksytään ja kunnioitetaan heidän elämäntapaansa siten, että he kokevat elämänsä arvokkaaksi ja tärkeäksi.

Turvallisuus

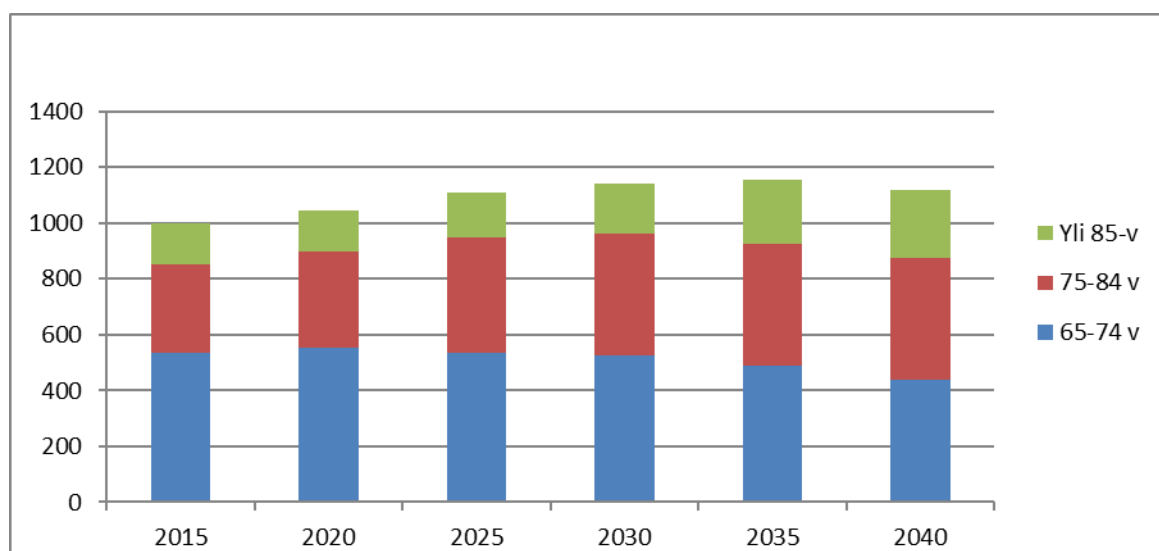
- turvataan riittävät palvelut sekä asiantunteva hoito ja hoiva tarkoituksenmukaisessa asuin- ja hoitopaikassa
- työntekijät ovat vaitiolovelvollisia, joka on edellytys ikäihmisten, omaisten/läheisten ja työntekijöiden välisen luottamuksellisuuden syntymisessä ja säilymisessä
- ikäihmisillä on käytettävissään tarkoituksenmukaiset turvalaitteet ja apuvälineet
- huolehditaan mahdollisuuksien mukaan asuin- ja hoitoympäristöjen palo- ja muusta turvallisuudesta sekä ehkäistään tapaturmia, väkivaltaa ja kaltoinkohtelua

3 KAAVIN KUNNAN VÄESTÖNKEHITYS

Vanhustyön strategiassa ennakoitu palvelujen tarpeen kasvu perustuu ennusteisiin väestön ikääntymisestä, sairastavuudesta ja arvioon ikäihmisten toimintakyvyn ja palvelujen tarpeen kehityksestä. Terveys 2011-väestötutkimus vahvistaa ikäihmisten toimintakyvyn ja terveydentilan muuttuneen parempaan suuntaan, sillä tutkimuksen mukaan 70-vuotiaista ilmoitti terveytensä ”hyväksi tai melko hyväksi” suunnilleen yhtä suuri osuus kuin 50-vuotiaista 11 vuotta aikaisemmin. Valtakunnallisesti vanhustenhuollon palvelujen kysyntä vähenee 75–84- vuotiaiden ikäluokassa, mutta samanaikaisesti hoitoisuuden ja palvelujen kysyntä kasvaa yli 85-vuotiaiden ikäluokassa. Kaavin kunnan asukasluku oli vuoden 2015 lopussa 3194 ja väkiluku laskee tilastokeskuksen ennusteen mukaan. Alle 65-vuotiaiden määrä vähenee ennusteen mukaan yli 300 henkilöllä

vuosien 2015-2025 välillä. Vastaavasti yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa yli 200 henkilöllä samana ajanjaksona. Yli 85-vuotiaiden määrä kääntyy nousuun vuodesta 2025 lähtien.

Kaavin kunnan väestön korkea sairastavuus on huomioitava vanhustyön strategiassa. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL, 2015) julkaisema sairastavuusindeksi kertoo kunnalliset terveysongelmat ja ennalta ehkäisyn tarpeet. THL:n sairastavuusindeksi on tarkoitettu sairastavuuden alueellisen vaihtelun ja yksittäisten alueiden sairastavuuskehityksen mittariksi. Indeksillä koostuu seitsemästä sairausryhmästä ja neljästä sairauksien tiettyä merkitystä painottavasta näkökulmasta. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on kunkin sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. Alueen indeksi on näiden painotettujen sairausryhmittäisten yleisyyslukujen keskiarvo. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus alueella on. Koko maassa sairastavuusindeksi on 100. Kaavilaisten ikävakioidu sairastavuusindeksi oli 157,1 ja ikävakioiduton 206,5. Kaavilaisten sairastavuus mielenterveysongelmiin oli tilastojen mukaan korkeaa indeksin ollessa 203,5.

Kuvio

1. 65-74, 75-84 ja yli 85-vuotiaiden kaavilaisten määrä vuosina 2015-2040.

Taulukko 1. 65-74, 75-84 ja yli 85-vuotiaiden määrällinen ja %-osuus Kaavin väestöstä vuosina 2016-2040. (Lähde: Tilastokeskus 2016 ja Pohjois-Savon liiton internet-sivut.)

Ikä	2016	2020	2030	2040
65-74 v	539 16,8 %	545 18,2%	487 17,5%	385 14,6 %
75-84 v	326 10,2 %	342 11,4 %	424 15,3%	435 16,6 %
yli 85 v	131 4,1 %	142 4,7 %	167 6,0 %	186 7,1%
Yht.	996,	1 029,	1 078,	1 006,
65 v ->	31,2 %	34,3%	38,8 %	38,4 %
Koko väestö	3 194	3 001	2 778	2 622

4 IKÄIHMISTEN ELINYMPÄRISTÖ

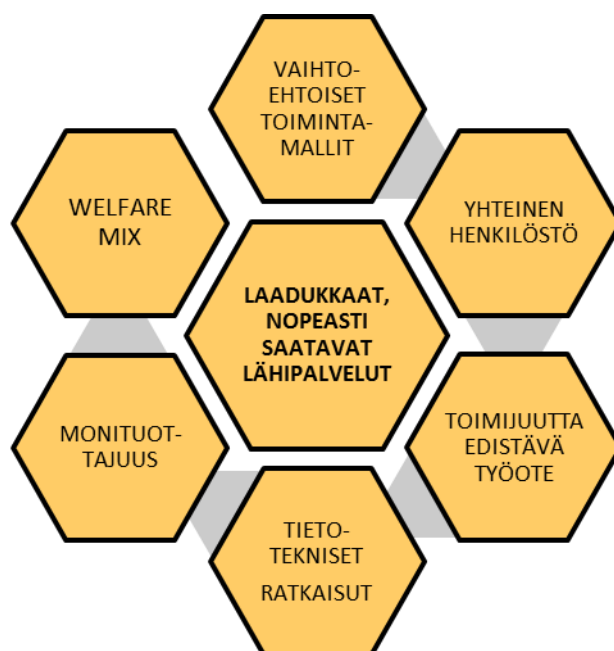
Kaavin kunnassa suurin osa vanhustyön asiakkaista asuu taajamassa, pisimmillään etäisyydet ovat yli 40 km (Katajatieltä 41,5 km.) Kotihoidon asiakkaista noin 50 henkilöä asuu taajaman ulkopuolella.

Esteetön ympäristö tukee ikäihmisten aktiivista elämää. Ikäihmisen mahdollisuudet arkiaskareiden toteuttamiseen paranevat, sosiaaliset suhteet pysyvät vireämpinä ja fyysinen toimintakyky säilyy hyvänä pidempään, kun elinpiiri ei rajoitu ulko- oveen. (Lehtonen 2012.) Ympäristön esteettömyys lisää ikääntyvien liikkumisen mahdollisuuksia. Kyse on myös yleisestä elinympäristön laadusta: se mikä on aivan välttämätöntä joillekin, merkitsee yleensä sujuvuutta myös muille. Esteettömän ympäristön suunnittelussa on tärkeää asettua käyttäjän näkökulmaan. Esteettömyyden periaatteen tulee ulottua saumattomasti sekä taajama- ja maaseutuympäristöihin että rakennuksiin ja kulkuneuvoihin. Ikääntyvät henkilöt liikkuvat muita jalankulkijoita hitaammin. He tarvitsevat helpon jalankulkuympäristön. Levähdyspaikkoja ja penkkejä tarvitaan sopivin välimatkoin kulkureittien varrelle. Hyvä ympäristö on selkeä ja helposti hahmotettava. Reittien tulee olla mahdollisimman jatkuvia, suoria ja lyhyitä. (Viinikainen & Helin 2002.)

5 IKÄIHMISTEN NYKYISET PALVELUT KAAVIN KUNNASSA

Kaavin kunnassa pyritään siihen, että **ikäihmiset selviytyvät kotonaan turvallisesti mahdollisimman pitkään**. Tavoitteeseen pääsemiseksi ikäihmisille tarjotaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ja kotona selviytymistä tukevia palveluja. Hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevia asiakkaita pyritään tukemaan, auttamaan ja hoitamaan mahdollisimman pitkään heidän kodeissaan, antamalla kodinhoitoa ja tarvittavia tukipalveluja. Kun kotona selviytyminen ei mahdollistu, annetaan hyvää, yksilöllistä perushoitoa ja kuntoutusta perhehoidossa, palveluasunnoissa, palvelukeskuksessa tai palveluseteleillä yksityisissä hoitokodeissa.

Kaavin kunnan vanhustyön palvelujen vahvuuksia, ”timantteja”, ovat: palvelut ovat asiakkaan lähellä, ne ovat laadukkaita ja nopeasti saatavilla. Kaavin kunta toteuttaa vanhustyön palveluja Welfare mix- periaatteella, mikä tarkoittaa hyvinvointipalveluiden järjestämistä kuntien, kunnalle palveluja tuottavien yhteistyöorganisaatioiden (esim. kansalaisopisto), yksityisten palveluntuottajien, vapaaehtoissektorin ja kotitalouksien yhteistyönä. Palveluja räätälöidään vaihtoehtoisia toimintamalleja hyödyntäen, tästä esimerkkinä palveluseteleiden monipuolinen käyttö. Vanhustyön työntekijät ovat sitoutuneet työskentelemään asiakkaan voimavarat huomioiden toimintakykyä edistävällä työotteella. Tietoteknisiä ratkaisuja hyödynnetään mahdollisuuksien rajoissa.

Kuvio 2. Kaavin kunnan vanhustyön timantit

Taulukko 2. kuvaa valtakunnallisten suositusten mukaiset tavoitteet yli 75- vuotiaiden asumiselle, ympärivuorokautiselle hoidolle sekä säännölliselle kotihoidolle ja omaishoidolle.

Taulukko 2. Suositusten mukaiset palvelut yli 75-vuotiaille

Suosituksen mukainen tavoite	Tavoite Kaavin kunnassa vuonna 2013 (N=457)	Tavoite Kaavin kunnassa 2025 (N=571)
Tavallinen asuminen; 91–92 % asuu kotona, normaali asuminen ja lisäksi kotihoidon avulla ja vastuulla toimiva tavallinen palveluasuminen	416 - 420	520 - 525
Ympärivuorokautinen asuminen ja hoito; 9 % hoidetaan tehostetussa palveluasumisessa, vanhainkodeissa ja tk:n osastolla	41	51
Säännöllinen kotihoito; 13-14 % saa säännöllistä kotihoitoa, myös tavalliseen palveluasumiseen	59 - 64	74 - 80
Omaishoidon tuki; 5-6 % hoidetaan omaishoidon tuella	23 - 27	29 - 34

5.1 Palveluohjaus ja palvelutarpeen arviointi

Palveluohjaajaan voidaan olla yhteydessä, kun tarvitaan neuvoa ikääntyneiden palveluista. Palveluohjauksen tarkoituksena on selvittää ja arvioida ikääntyneen palvelutarvetta sekä antaa neuvoja saatavilla olevista palveluista ja asumisesta.

Sosiaalihuoltolain mukaan jokaisella 75- vuotta täyttäneellä tai Kansaneläkelaitoksen (KELA) erityishoitotukea saavalla on oikeus seitsemän (7) arkipäivän kuluessa yhteydenotosta saada palvelutarpeen arviointi. Määräaika koskee henkilöitä, jotka eivät vielä ole sosiaalipalvelujen

piirissä sekä henkilöitä, jotka ovat palvelujen piirissä, mutta joiden palvelujen tarve on muuttunut. Kiireellisissä tapauksissa sosiaalipalvelujen tarve on arvioitava viipymättä henkilön iästä riippumatta. Asiakas tai läheinen henkilö voivat olla yhteydessä palveluohjaajaan. Yhteydenoton jälkeen tehdään kotikäynti palvelutarpeen arvioimiseksi, jollei asia jo puhelimesta ratkea. Kotikäynnillä selvitetään henkilön toiveet palveluista ja kartoitetaan henkilön moniulotteista toimintakykyä, annetaan ohjausta ja neuvontaa kuinka mahdollistaa ja turvata kotona asuminen. Arvioinnin perusteella tehdään päätös sosiaalipalveluiden myöntämisestä tai epäämisestä. Päätös annetaan aina kirjallisesti, ja siihen voi hakea muutosta. Palvelutarpeen arviointi on maksuton.

5.2 EHKOT

Terveyttä ja hyvinvointia edistäviin palveluihin kuuluvat ehkäisevät kotikäynnit 75- vuotta täyttäneille tekee palveluohjaaja. EHKO:ja tehtiin viimeksi vuonna 2010, jonka jälkeen työajalliset resurssit eivät ole mahdollistaneet näiden toteuttamista.

5.3 Päivätoiminta

Päivätoiminta on erityisesti kohdistettu niille ikäihmisille, jotka asuvat kotona, tuntevat itsensä yksinäisiksi ja tarvitsevat sosiaalisia kontakteja. Päivätoiminta tarjoaa palveluita asiakkaan tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Päivätoimintaan osallistuu maanantaisin noin 20 asiakasta. Asiakkaat hakeutuvat päivätoimintaan palveluohjauksen kautta. Suurin osa asiakkaista on naisia. Työntekijäresurssi varsinaiseen päivätoimintaan on 0,25 % vakanssia, mutta asiakkaiden virkistys- ja viriketoiminta kuuluu kaikkien hoitotyössä toimivien työtehtäviin.

5.4 Tukipalvelut

Kotihoidon kautta on mahdollisuus saada tukipalveluita. Tukipalvelut ovat maksullisia ja taksa vahvistetaan perusturvalautakunnassa. Tukipalveluita ovat asiointiapu, ateriapalvelu, kauppa-asioiden hoito, kuljetuspalvelu, kylvetyspalvelu, siivouspalvelu ja turvapalvelu.

Ateriapalvelu

Ateriapalveluja tuottaa kunnan oma keittiö kuutena päivänä viikossa, ja aterioita kuljetetaan kunnan omalla autolla. Yksityiset palveluntuottajat kuljettavat aterioita seitsemänä päivänä viikossa. Ateriapalveluiden kuljetuksia on optimoitu niin, että samalla kotikäynnillä voidaan toteuttaa muitakin kotihoidon tehtäviä. Aterian hinta muodostuu aterian ja kuljetuksesta.

Hoitotarvikejakelu

Ikäihmiset (yli 65-vuotiaat) saavat ilmaisjakelun piiriin kuuluvat hoitotarvikkeet, kuten inkontinenssituotteet ja haavanhoitotuotteet kotihoidon kautta. Hoitotarvikkeiden tarve arvioidaan yksilöllisesti. Lääkärinlausunto tarpeesta diagnooseineen tarvitaan, jotta ilmaisjakelu voidaan myöntää.

Turvapalvelut

Asiakkaalla on mahdollisuus saada turvapuhelin kotiin. Turvapuhelinpalvelu vuokrataan Stella Oy:ltä. Turvapuhelinasiakkaita on tällä hetkellä noin 40. Kunnan työntekijät asentavat ja huoltavat laitteet. Palvelukeskuksessa on ovihälytin ja hoitajakutsujärjestelmä.

Kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain 23 §:n nojalla kunta voi myöntää harkinnanvaraisesti liikkumista tukevia palveluja. Hakijalle voidaan myöntää enintään neljä (4) edestakaista matkaa kuukaudessa. Hakijan tulee täyttää lain edellyttämät vaatimukset ja hänellä tulee olla lääkärinlausunto. Kuljetustukea käyttää noin 80 Kaavin kuntalaista.

Kylvetyspalvelut

Asiakkailla on mahdollisuus saada kylvetyspalveluja, joita tuottavat sekä kunta kotihoitona että yksityiset palveluntuottajat palvelusetelien.

Siivouspalvelut

Kunta voi myöntää palvelusetelin siivouspalveluun, jonka tuottaa yksityiset palveluntuottajat. Usein siivous on ensimmäinen tukipalvelun muoto, jota asiakkaat tarvitsevat.

5.5 Omaishoidon tuki

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai muun sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon ja muun huolenpidon turvaamiseksi hoitajalle maksettavaa hoitopalkkiota ja siihen liittyviä palveluja, jotka määritellään hoitajan ja hoidettavan kanssa laaditussa omaishoitosopimuksessa ja hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista (laki omaishoidon tuesta 937/2005 2 §).

Omaishoidon tukea on myönnetty 55 asiakkaalle, ja heistä yli 75-vuotiaita on 33. Omaishoitajien lomien ajaksi omaishoidettava sijoitetaan pääsääntöisesti palvelukeskukseen.

5.6 Kotihoito

Kotihoito sisältää kotipalvelun ja kotisairaanhoidon. Perusterveydenhuollon kotisairaanhoidon asiakkaat siirtyivät kotihoidon asiakkaiksi 1.1.2012. Kotihoitoa annetaan alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai vanhuuden perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen tavanomaiseen elämään kuuluvista tehtävistä ja toiminnoista. Vaihtoehtona kunnalliselle palvelulle voidaan myöntää palveluseteli käytettäväksi yksityiseen palveluun. Tällöin asiakas valitsee palveluntuottajan itse kunnan hyväksymistä palveluseteliyrittäjistä. Palvelusetelin arvo määräytyy asiakkaan maksukyvyyn mukaisesti.

Säännöllisen kotihoidon maksu on tulosidonnainen ja riippuvainen avuntarpeesta. Aikaperusteisen maksun minimaiaika on 15 minuuttia. Tilapäisestä avusta maksetaan kertamaksu. Jokaiselle

asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma. Kotihoidossa toteutetaan kuntouttavaa työtettä, joka tarkoittaa asiakkaan toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, omatoimisuuden ja elämänhallinnan tukemista. Suurin osa kotihoidon asiakkaista on ikäihmisiä. Mielensterveyskuntoutajat ovat myös usein asiakkaina.

5.7 Palveluseteli

Palvelusetelillä kunta sitoutuu maksamaan palvelujen käyttäjän kunnan hyväksymältä palvelujentuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti. Kaavin kunnassa palveluseteli voidaan myöntää sosiaalihuoltolain mukaisesti kotiin tai yksityisessä palvelukodissa annettavien palvelujen hankkimiseen. Kaavin kunnassa palveluseteli otettiin käyttöön 2007 ja sitä käytetään monipuolisesti: tilapäiseen kotihoitoon, säännölliseen kotihoitoon, palveluasumiseen, omaishoitoon ja tukipalveluihin. Vuonna 2015 palveluseteli oli käytössä 25 kaavin kuntalaisella.

5.8 Palveluasuminen

Palveluasuminen on tarkoitettu asukkaille, jotka tarvitsevat tukea ja apua asumisen järjestämisessä ja jos kotona selviäminen ei kotihoidon ja omaisten turvin ole enää turvallista tai tarkoituksenmukaista. Palveluasumiseen kuuluu asunnon lisäksi päivittäisten palveluiden järjestäminen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Kaavin kunnassa on 39 palveluasuntoa (ns. rivitalo), joissa asuu yhteensä 40 asukasta. Päätökset palveluasumiseen tehdään hoidon tarpeen mukaisessa järjestyksessä.

5.9 Tehostettu palveluasuminen ja muistiyksikkö

Tehostettua palveluasumista järjestetään paljon apua, hoivaa ja valvontaa tarvitseville. Tehostetun palveluasumisen yksiköissä asukkailla on oma huone tai asunto ja lisäksi yhteisiä tiloja. Henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden. Tehostettu palveluasuminen käsittää yhteensä 33 tehostetun palveluasumisen paikkaa, joiden lisäksi 3 paikkaa on varattu intervallihoidon käyttöön.

Ikä on dementian tärkein riskitekijä ja dementoivat sairaudet merkittävin vanhusten palvelutarvetta lisäävä tekijä. Eri tutkimuksissa keskivaikean ja vaikean dementian esiintyvyys on todettu olevan alle 65-vuotiaiden keskuudessa 0,3 % sekä lisääntyvän 65 - 74-vuotiailla 4 %:iin, 75 - 84-vuotiailla 11 %:iin ja yli 85-vuotiaiden keskuudessa 35 %:iin. Muistiyksikkö sisältää 10 asiakaspaikkaa ja yhden paikan intervallihoidon käyttöön.

Yksityisessä palveluasumisyksikkö GG-Hoiva Oy:ssä asuu 19 kaavilaista palvelusetelillä. GG-hoivan palveluasuntoja on yhteensä 30, joissa asuu myös lähikuntien asukkaita

5.10 Perhehoito

Kunta voi sosiaalihuoltolain mukaisesti järjestää henkilön ympärivuorokautisen huolenpidon hänen oman kotinsa ulkopuolella perhehoitona yksityiskodissa. Perhehoitajalakiin sisältyvät säännökset perhehoitopaikan tai perhekodin yleisistä laatuvaatimuksista, hoitajien koulutuksesta, hoidettavien enimmäismäärästä, toimeksiantosopimuksesta, hoitopalkkiosta ja kustannusten korvaamisesta. Perhehoidossa asuu kolme yli 75- vuotiasta kaavilaista.

5.11 Terveydenhuollon palvelut

Terveydenhuollon palveluista vastaa Kysteri, Koillis-Savon palveluyksikkö. Kaavi kuuluu Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin, mikä pääosin vastaa erikoissairaanhoidon palveluista.

Ajanvaraus ja lääkärin päivystys:

- **Akuuttivastaanotto ma–to klo 8.30–9.30 ja 13-14, pe klo 8.30-9.30**
Kaavin terveysasemalla
Rantatie 2
Ajanvarauksen käytössä on kolme ajanvarausnumeroa. Numero valitaan asiakkaan sukunimen alkukirjaimen mukaan.

A-K 017 171 485
L-Ry 017 171 496
Rä-Ö 017 171 498
Päivystävä sairaanhoitaja 017 171 487
- **Akuuttivastaanotto arki-iltaisin, ma–to klo 16–20, pe klo 14–20**
Juankosken terveysasemalla
Terveystie 9
p. 017 171 415
- **Akuuttivastaanotto viikonloppuisin ja pyhinä klo 8–18**
Juankosken terveysasemalla
Terveystie 9
p. 017 171 415
- **Yöpäivystys arkena klo 20–8, viikonloppuna klo 18–8**
KYSin päivystyksessä
Puijonlaaksontie 2
Neuvontapuhelin p. 017 174 500 virka-ajan ulkopuolella

Hoitohenkilökunnan vastaanotot: Sairaanhoitajien vastaanotot toimivat ajanvarauksella. Muistihoitaja asiantuntijapalveluja ostetaan vanhusneuvolaan muistitestejä ja EHKOja varten.

Suun terveydenhuolto: Hammaslääkäreiden ja suuhygienistin vastaanotot toimivat Kaavilla. Särkypäivystys viikonloppuisin ja arkipyhinä: Kuopion terveyskeskus, hammashoitola. Ikääntyvällä väestöllä on yhä useammin omat hampaat suussa, joten on yhä tärkeämpää, että heidän suuhygieniastaan huolehditaan. Jos ihminen ei pysty itse pesemään hampaitaan, tulee häntä hoivaavan henkilön tai laitoksen henkilökunnan huolehtia pesusta. Hammashoitolasta saa omahoitoon opastusta ja tukea. Yhteistyö suun terveydenhuollon ja vanhuspalvelujen välillä on tässä erittäin tärkeää.

Apuvälinelainausta: Kysterin apuvälinelainaamosta on mahdollista lainata omatoimisuuden tueksi apuvälineitä liikkumiseen ja kotona selviytymiseen.

Vuodeosasto: Vuodeosastolla on 25 potilaspaikkaa vuoden 2017 alusta lukien. Suurin osa potilashuoneista on kahden hengen huoneita. Osasto on jaettu kahteen moduuliin, joissa molemmissa on omat hoitajat, jotka vastaavat oman moduulinsa potilaiden hoidosta. Tavoitteena on ylläpitää ja edistää selviytymistä jokapäiväisessä toiminnassa kotona. Tämä tarkoittaa omatoimisuutta esim. liikkumisessa, ruokailussa ja peseytymisessä.

5.12 Yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat

Kaavin kunnassa on useita yksityisiä hoiva- ja hoitoalan palveluntuottajia, näiden lisäksi palveluja ostetaan myös muista kunnista palveluseteleillä.

- **GG-Hoiva Oy** (terveydentilan seuranta, hygienia, toimintakyvyn tukeminen, yksilöllinen hoito, lääkkeiden jako, siivous-, kauppa-, asiointi- ja pyykkipalvelut, tehostettu palveluasuminen yli 60-vuotiaille)
- **Attendo** Alavan hoivapalveluyksikkö, Kuopio
- **Keiteleen palvelukoti**, Keitele
- **Pielaveden palvelukoti, Pielavesi**
- **Kaavin 4H-Yhdistys** (siivous, ateria, pyykki- ja vaatehuolto, kauppa-asiointi, kiinteistönhoito ja lemmikkieläinten hoito)
- **Hyttinen Ulla** (jalkojen hoito)
- **Tarjan kotiaskare** (kotimies- ja omaishoitajan sijaisuuspalvelu, siivous, kauppa- ja asiointipalvelut, kodin kunnossapito- ja korjaustyöt, kiinteistönhoito, saattaja-apu, kuljetuspalvelut, sosiaalinen päihdetyö, ym. kodinhoitoon liittyvät palvelut)
- **Ravintola Pitopata Ky** (ateriapalvelu)
- **Kortteiskoto** (kodinhoitopalvelut)
- **Mainio Vire**
- **Juankosken Hoiva Oy**
- **Pielisen-Karjalan dementia koti Oy**
- **Juuan Hoito ja Hoiva Oy**
- **Esperi Care Oy**

Vapaaehtoistyön tavoitteena on muun muassa ikäihmisten aktiivisuuden ja sosiaalisten suhteiden ylläpito, henkinen hyvinvointi, ja osallistuminen erilaisten järjestöjen toimintaan. Järjestöissä ja vapaaehtoistyössä ikäihmiset myös huolehtivat omasta ja toistensa hyvinvoinnista ja samalla myös uusien ikäihmisten toimintamahdollisuuksista.

Kaavin kunnassa seurakunnat (evankelis-luterilainen- ja helluntaiseurakunnat), vapaaehtoisjärjestöt (SPR, Lions Club) ja eläkeläisyhdistyksillä (Eläkeliitto, veteraanijärjestöt) on monipuolista harrastus- ja virkistys- ja auttamistyötä ikäihmisille.

5.13 Muut yhteiskunnan palvelut

KELA: Kaavi kuuluu Pohjois-Savon vakuutuspiiriin. Kaavin virastotalolla toimii KELA:n yhteispalvelu. Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä omalta osaltaan. Kela maksaa eläkeläisille kansaneläkkeen, eläkkeensaajan asumistuen, eläkettä saavan hoitotuen, lapsikorotuksen sekä rintamalisän. Kela korvaa sairausvakuutuksen kautta osan yksityislääkäreiden palkkioista sekä yksityisten hoitopaikkojen tutkimus- ja hoitokuluista myös hammashoidosta. Kela maksaa korvausta omavastuuosuuden ylittävistä matkakuluista sekä lääkärin määräämistä lääkkeitä (vuosittain kuluissa matkakatto, lääkekatto).

Edunvalvonta: Yleisen edunvalvonnan järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2009 alkaen kunnilta valtiolle. Kuopion oikeusaputoimisto tuottaa palvelut Kaavin kunnan asukkaille. Maistraatti tai käräjäoikeus voi määrätä edunvalvojan henkilölle, joka ei itse kykene valvomaan etuaan tai hoitamaan asioitaan. Edunvalvoja on päämiehensä luottohenkilö. Hän puolustaa päämiehen etuja ja edustaa tätä asioissa, jotka on määrätty hänen hoidettavikseen. Edunvalvojaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva ja suostuva henkilö, jolla on riittävä taito ja kokemus. Edunvalvojaksi määrätään myös usein yleinen edunvalvoja, joka hoitaa näitä tehtäviä työnsä puolesta.

Kotitalousvähennys: Vähennykseen oikeuttaa tavanomainen kotitaloustyö, hoiva- tai hoitotyö, asunnon ja vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö sekä tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvien laitteiden asennus- ja kunnossapitotyö. Vähennys myönnetään vain työn osuudesta. Vähennyksen saa riippumatta siitä, palkkaako työn tekijän itse vai ostaako työn yritykseltä tai yrittäjältä. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä vuonna 2017 on 2400 euroa, puoliset voivat saada kotitalousvähennyksestä yhteensä 4 800 euroa. Kotitalousvähennyksen omavastuu on 100 euroa. Vähennyksen saa se, joka maksaa vähennykseen oikeuttavan työn.

5.14 Muut kunnan palvelut ikäihmisille

Kulttuuri – ja vapaa-ajan palvelut

Kulttuuritoimi tuottaa itse ja yhteistyössä erilaisia kulttuurielämyksiä, tarjoaa mahdollisuuksia virikkeelliseen kulttuurin tekemiseen musiikin, taiteen ja kirjallisuuden saralla. Järjestöjen lisäksi kansalaisopisto on kulttuuritoimen yhteistyö kumppani ja harrastustoiminnan mahdollistaja. Ikääntymisen myötä kulttuuritoimen alalta saatavat virikkeet nousevat arvoonsa. Toimintakyvyn heikentyessä ilonhetkiä ja elämyksiä saadaan tunnetasolla esitysten ja näyttelyiden katsomisesta tai musiikin ja runon voimaannuttavasta vaikutuksesta.

Yleisen kirjaston tehtävänä on kirjastolain mukaan edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Aineistovalinnoissa vanhukset on otettu huomioon hankkimalla enenevässä määrin isotekstisiä kirjoja sekä äänikirjoja ja musiikkiäänitteitä. Kirjastopisteisiin on hankittu sanoma- ja aikakauslehtiä.

Liikuntatoimen toiminta-ajatuksena on kaiken ikäisten kuntalaisten liikuntaharrastuksen edistäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tarjota kunnan resurssien mukaisesti kuntalaisille heidän odotuksiaan ja tarpeitaan vastaavia liikuntapalveluja. Liikunnalla on suuri merkitys iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnille. Ikääntyneiden toimintakyvyn ongelmat liittyvät usein liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden vähäisyyteen (Sakari-Rantala 2004). Ikäihmisten liikunnan tavoitteena voidaan pitää toimintakyvyn säilymistä mahdollisimman pitkään. Se mahdollistaa jaksamisen, vireyden, itsenäisyyden säilymisen ja luo edellytykset täysipainoiselle elämälle. Liikunta tarjoaa fyysisen kuormituksen lisäksi iloa, virkistymistä, onnistumista, stressin purkamista ja rentoutumista. Sosiaaliset kontaktit liikuntaryhmissä ehkäisevät eristäytymistä ja mahdollistavat ystävyysuhteiden luomisen ja ylläpitämisen. Monelle ikääntyvälle yhteinen liikuntatuokio on yksi viikon kohokohdista. Liikunta ja aktiivinen elämäntapa ylläpitävät tasapainoa ja kehonhallintaa. Tämä korostuu iän myötä myös itsenäisessä kotona selviämisessä. Hyvä

tasapaino mahdollistaa turvallisen ja vaivattoman liikkumisen sekä ehkäisee ennalta kaatumistapaturmia. (Aalto 2009.)

Tekniset palvelut

Tekniset palvelut ovat tukipalveluja kunnan muille toimialueille ja kuntalaisille, joilla varmistetaan palvelujen tuottaminen. Tekninen lautakunta tuottaa kuntalaisille ja kaupungin toimialoille rakennuttamiseen, suunnitteluun, rakentamiseen ja kiinteistöjen ylläpitoon kuuluvia palveluita sekä kunnallistekniikan palveluita taloudellisesti ja tarkoituksen mukaisesti.

Kansalaisopisto

Koillis-Savon alueopisto on osa Kuopion kansalaisopistoa. Kuopion kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia kehittyä oppimalla. Opisto vaikuttaa myönteisesti toimintaympäristöönsä. Elinikäinen oppiminen edistää henkistä ja aineellista kasvua. Kansalaisopiston palvelut ovat laadukkaita, edullisia ja helposti saatavilla. Vapaan sivistystyön lain edellyttämänä kansalaisopisto pyrkii järjestämään elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen (ml. kansalaisopistotoiminta) tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävänsä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus

Kansalaisopistossa voivat opiskella kaikki peruskoulutuksesta ja asuinpaikasta riippumatta. Opistoon tarkoitettu ensisijaisesti 16 vuotta täyttäneille, mutta muodollista ala- tai yläikärajaa ei ole. Eläkeläiset ovat tärkeä ja aktiivinen kohderyhmä. Valikoimissa on myös kurseja, jotka ovat sisällöltään suunnattuja erityisesti ikääntyville. Näitä ovat muun muassa seniorijumppat ja laulupiirit.

6 HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Vanhuspalveluissa on vuonna 2016 yhteensä 42 vakanssia, joista 3 sairaanhoitajaa, 1 osastoapulainen ja 1 vanhustyön palveluohjaaja. Vanhustyön hallinnollisena esimiehenä toimii sosiaalijohtaja. Toiminnallisena esimiehenä on vastaava sairaanhoitaja. Vanhustyön palveluissa on käytössä tiimityön malli.

6.1 Henkilöstön saatavuus ja työhyvinvointi

Henkilöstön keski-ikä on 46,6 vuotta. Vanhustyön henkilöstön ammattitaidon ylläpidosta ja kehittämisestä huolehditaan säännöllisellä koulutuksella noudattamalla sosiaali- ja terveydenhuollon täydennyskoulutussäädöksiä ja -suosituksia. Tavoite on, että kukin työntekijä saa koulutusta keskimäärin kolme päivää vuodessa. Kaikkiin työyksiköihin on laadittu perehdyttämisohjelmat.

Henkilöstön mitoittamisen peruslähtökohta on asiakkaiden toimintakyky, voimavarat ja avun tarve. Henkilöstön määrää ja tehtävärakennetta suunniteltaessa noudatetaan ammatillisen

henkilöstön kelpoisuutta ja ammatinharjoittamisoikeutta koskevassa lainsäädännössä määriteltyjä kelpoisuus-vaatimuksia. Tavoitteena on, että kaikilla ikääntyneiden palveluissa toimivilla työntekijöillä on sosiaali-/tai terveydenhuollon ammatillinen koulutus.

Valtakunnallinen suositus ympärivuorokautisen hoidon henkilöstön vähimmäismääräksi on 0,5-0,6 hoitotyöntekijää asiakasta kohden vuorokaudessa. Korkeampi vaihtoehto lähimmäismitoitukseksi (0,6) on suositeltava silloin, kun asiakkailla on vaikeita somaattisia tai käytösoireita tai kun hoitoympäristön koko ja/tai rakenteelliset puitteet aiheuttavat henkilökunnan lisä-tarpeita. Hyvä henkilöstön mitoitus ympärivuorokautisessa hoidossa on 0,7-0,8. Suositeltu henkilöstö- mitoitus tarkoittaa todellista mitoitusta, jossa poissaolevien työntekijöiden osuus korvataan sijaisilla. Mitoitukseen voidaan laskea ainoastaan hoitotyöhön osallistuva henkilökunta, siltä osin kuin hoitotyötä tekevät. Esimerkiksi siivoustehtävät ja hallinnollinen esimiestyö on huomioitava vähennyksenä mitoitusta laskettaessa.

6.2 Talous

Vuonna 2015 sosiaali- ja terveydenhuollon menot olivat noin 67,5 % kunnan kokonaismenoista (käyttötalousmenoista). Vanhustyön bruttomenot olivat 4 433 000, ja nettomenot 3 379 000 e. Vanhustyön menoista 50,8 % oli henkilöstömenoja. Asiakaspalveluiden ostot, palvelusetelit ja perhehoitopalkkiot olivat 17,5 % vanhustyön kokonaismenoista.

7 KAAVIN KUNNAN VANHUSTYÖN STRATEGIA VUOTEEN 2020

Visio:

Ikäihmiset selviytyvät kotona mahdollisimman pitkään.

Heille tarjotaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ja kotona selviytymistä tukevia palveluja. Hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevia asiakkaita tuetaan, autetaan ja hoidetaan mahdollisimman pitkään heidän kodeissaan, antamalla kotihoitoa ja tarvittavia tukipalveluja.

Kun kotona selviytyminen ei mahdollistu, annetaan hyvää, yksilöllistä perushoitoa ja kuntoutusta perhehoidossa, palveluasunnoissa tai palvelukeskuksessa.

Vanhustyössä on kehitettävä ensisijaisesti ennaltaehkäiseviä palveluja ja lisättävä yleistä ikääntymistietämystä, jotta ihmisillä on mahdollisuus tehdä omia valintoja ja osallistua oman elämänsä ja ikääntymisensä suunnitteluun. Lisäksi tarvitaan asennekasvatusta ja yhteistyötä eri sukupolvien välillä. Ikäihmisten omaa osallisuutta on lisättävä ja vahvistettava, jotta he pysyvät mahdollisimman pitkään hyväkuntoisina ja selviytyvät kotona. Aktiivisuus ja kohtuullinen toimintakyky lisäävät osallistumista harrastuksiin ja vähentävät yksinäisyyttä ja eristäytymistä.

Palveluja on pystyttävä antamaan nopeasti, mutta palvelutarpeen päätyttyä palvelut on voitava myös lopettaa ja tukea ikäihmistä selviytymään omatoimisesti. Ikääntyneen toimintakyvyn ylläpitämistä tulee tukea kannustamalla ikääntyneitä osallistumaan harrastus- ja viriketoimintaan sekä kunnon ylläpitämiseen. Kunnassa on määrätietoisesti kehitettävä ikäihmisten osallisuutta ja toimintakykyä tukevia, yksinäisyyttä lieventäviä toimintoja yhteistyössä kunnassa ja lähialueilla toimivien järjestöjen ja seurakunnan kanssa.

Kaavin kunnan vanhustyön strategian kehittämisenäkökulmiksi on nimetty

- **Ennakoiva ote**
- **Kotona asumisen mahdollistaminen**
- **Hoiva- ja hoitopalvelujen hyvä laatu**
- **Palvelurakenteen kehittäminen**

Taulukko 3. Vanhustyön toimenpide-ehdotukset vuosille 2017-2020

Strategiset päämäärät	Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Mittarit	Aikataulu	Vastuu
Ennakoiva ote palveluissa	Ennaltaehkäisevä työ säännölliseksi	Turvataan EHKO:en toteuttaminen 75- v	Toteutuneet EHKOt	2017-2018	sosiaalijohtaja, palveluohjaaja
	Neuvonta-palveluiden kehittäminen	Palveluohjaus	itsearviointi, asiakkaiden palaute	jatkuva	palveluohjaaja
Kotona asuminen mahdollisimman pitkään	Esteetön ympäristö	Arvioidaan asiakkaiden ympäristön tilanne kotikäynneillä	kirjaukset hopasussa	jatkuva	palveluohjaaja, vanhustyön henkilöstö
	Edistetään ikäihmisten omatoimista liikuntaa	Liikuntapuisto Palveluympäristön esteettömyys Valaistu latu (profiililtaan helppo)		2017	tekninen toimi vapaa-aika toimi

	Asiakaslähtöisen teknologian hyödyntäminen	tietotekniset ratkaisut palvelutuotannossa		jatkuva	Perusturvalautakunta
	Osallistutaan tavoitteita tukeviin kehittämishankkeisiin	mm.Hybridi-hanke , iSolutions to Isolations -hanke	toteutunut hankkeiden määrää	2017-2018	Perusturvalautakunta, sosiaalijohtaja, palveluohjaaja,
Hoiva- ja hoitopalvelujen hyvä laatu	Yhteistoiminnan sujuvuus ja läpinäkyvyys	Asiakaspalaute	Tyytyväisyyskysely	Joka vuosi	vanhustyön tiimit, sosiaalijohtaja
	Asiakkaan luona tapahtuvan välittömän hoitotyön määrän lisääminen	Reittioptimointi	välittömän asiakastyöajan seuranta, henkilöstön määrän tarkastelu	2017> jatkuva	vanhustyön vastaava sairaanhoitaja, sosiaalijohtaja
	Tehostetun palveluasumisen kehittäminen	Tehostetun palveluasumisen lisääminen	tehostettua palvelusumista tarvitsevien asiakkaiden määrän seuranta	2017> jatkuva	Perusturvalautakunta
Palvelurakenteen kehittäminen	Vanhustyön palvelujen kehittämisalueiden nimeäminen	Vanhustyön strategian laatiminen	Strategia valmis	2017	Valtuusto
	Taloudellisesti tehokas ja tuloksellinen toiminta	uusien toimintatapojen ideointi ja käyttöönotto	talouden seuranta, asiakassuoritteiden seuranta	2017> jatkuva	vanhustyön henkilöstö, sosiaalijohtaja
	Kehitetään edelleen Welfare mix-toimintaa	Palveluohjauksen edelleen kehittäminen	asiakaslähtöisen palveluiden järjestäminen	jatkuva	Perusturvalautakunta

8 VANHUSTYÖN STRATEGIAN TOIMEENPANO, SEURANTA JA ARVIOINTI

Vanhustyön strategia liitetään osaksi kunnan talous- ja toimintasuunnitelmaa. Strategia linjaa vanhuspalveluiden painopistealueet ja kehittämisen suuntaviivat. Strategian toimeenpanosta vastaa perusturvalautakunta ja vanhustyön johto. Henkilöstö sitoutetaan ohjelman tavoitteisiin.

Ohjelma päivitetään valtuustokausittain. Päävastuu ohjelman päivittämisestä on perusturvalautakunnalla ja vanhustyön johdolla. Perusturvassa seuranta tapahtuu vuosittain toimintasuunnitelman ja -kertomuksen laadinnan yhteydessä.

Vanhusneuvosto on kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväylä erityisesti ikääntynyttä väestöä koskeissa asioissa. Vanhusneuvosto voi tehdä aloitteita mm. vanhustyön palveluohjaajan kautta. Vanhusneuvoston asiantuntemusta hyödynnetään ohjelman toteutuksen seurannassa ja arvioinnissa.

LÄHTEET:

Lehtonen Tuomas. 2012. Iäkkäiden asumisympäristö esteettömäksi. Vanhustyö- lehti, 7, 6-7.

Laki omaishoitajan tuesta 2.12.2005/937. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu: 3.11.2016].
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050937>

Lehtonen 2012. Pohjois-Savon kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelikäytännöt 2010. Pohjois-Savon liiton julkaisu A:68. Kuopio 2011.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen kuntaliitto. 2013. Ikäihmisten palvelujen laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2013:11. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 2013.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Hoitoa ja huolenpitoa ympärivuorokauden. Ikähoiva-työryhmän muistio. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=2872962&name=DLFE-14929.pdf

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Sairastavuusindeksi [viitattu 3.11.2016] Saatavissa:
<http://www.kela.fi/sairastavuusindeksi/>

Tilastokeskus. 2012. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 3.11.2016]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaenn/index.html>

Verohallinto. Kotitalousvähennys. [viitattu: 3.11.2016].
Saatavissa:<http://www.vero.fi/Kotitalousvahennys>

Viinikainen & Helin 2002. Esteetön ympäristö kaikille: miten huomioimme ikääntyneet sekä liikkumis- ja toimimisesteet tienpidossa. Tiehallinto.